

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфoфизиология кафедрасы	42/11
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 1 беті

ТӘЖІРИБЕЛІК САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҮСҚАУЛАР

Пән: «Қалыпты тірек-қимыл аппараты және тері»

Пән коды: КТКАТ 2211

БББ атауы: 6В10117- «Стоматология»

Оқу сағаттарының / кредиттердің көлемі: 150 сағат/5 кредит

Оқытылатын курс пен семестр: 2 - курс, 3 -семестр

Практикалық сабақтар: 16 сағат

Шымкент, 2024 жыл

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	42/11 33 беттің 2 беті	

Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар «Қалыпты тірек-қимыл аппараты және тері» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 10 «28» 05 2024ж.
 Кафедра меңгерушісі, профессор м.а. Танабаев Б.Д.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 3 беті	

Сабақ №1

1. Тақырыбы: Халықаралық анатомиялық номенклатура. Біліктер мен жазықтықтар туралы түсінік.

Қаңқаға жалпы шолу. Тұлға сүйектерінің құрылысы: омыртқа, төс, қабырғалар.

2. Мақсаты: Негізгі анатомиялық терминдерді, білік, жарықтықтарды оқып білу. Қаңқаның құрылыс ерекшеліктерін және оның жеке бөліктерін – омыртқа, төс, қабырғаларды білу.

3. Оқыту міндеттері: Препараттардан омыртқалардың, төс және қабырғалардың жалпы қасиеттерінің ерекшеліктерін атап, тауып көрсету

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Негізгі анатомиялық терминдер.

2. Анатомиялық жазықтықтар мен біліктер.

3. Адам қаңқасына жалпы шолу.

4. Омыртқа бағанасының құрылысы, оның бөлімдері, функционалдық маңызы.

5. Омыртқа бағанасының вертикальды қалпына байланысты құрылысындағы ерекшеліктер.

6. Кеуде торының пішіндерінің конституционалды ерекшеліктері.

7. Кеуде торының құрылысының анатомиясы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізудің негізгі формалары/әдістері/ технологиялары:

Кіші топтарда анатомиялық препараттармен, қаңқамен, «Пирогов» интерактивті анатомиялық тақтасында жұмыс және/немесе тестілік тапсырмаларды және жағдайлық есептерді шешу.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

Ауызша сұраудың бағалау парағы;

Жағдайлық есептерді шешудің бағалау парағы;

Тестілік тапсырмаларды орындаудың бағалау парағы.

7. Әдебиет:

Силлабуста Оқу ресурстары 11 пунктта көрсетілген

8. Бақылау (сұрақтар, тестілер, есептер):

Сұрақтар:

1. Негізгі анатомиялық латын терминдерді атаңыз?

2. Жазықтықтар мен біліктер туралы түсінік.

3. Омыртқа жотасының құрылысы, оның бөлімдері.

4. Омыртқалардың жалпы қасиеті.

5. Типтік омыртқаның құрылысы.

6. Мойын, кеуде омыртқа құрылысының ерекшеліктері.

7. Мойын омыртқаларының I, II, VI, VII ерекшеліктері.

8. I, X, XI, XII- кеуде омыртқаларының ерекшеліктері.

9. Бел омыртқаларының құрылыстық ерекшеліктері.

10. Төс, бөліктерінің құрылысы.

11. Қабырға құрылысы, түрлері.

12. Сегізкөз омыртқаларының анатомиясы.

Тесттер:

1. Маңдайға параллел бағытта өтетін жазықтық:

A) Горизонталді.

B) Фронталді

C) Сагитталді

D) Вертикалді

E) Қиғаш

2. Екінші мойын омыртқаның басқа омыртқалардан айырмашылығы

A) Тістәрізді өсіндісінің болуы

B) Қылқанды өсіндісінің болуы

C) Денесінің болуы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 4 беті	

- D) Қабырғалық шұңқыршаларының болуы
 E) буындық беттерінің болуы
3. Кеуде омыртқалардың басқа омыртқалардан айырмашылығы:
- A) Тістәрізді өсіндісінің болуы
 B) Қылқанды өсіндісінің болуы
 C) Денесінің болуы
 D) Қабырғалық шұңқыршаларының болуы
 E) Денесінің болмауы
4. Төстің құрамдық бөліктері:
- A) Тұтқасы
 B) Қабыршағы
 C) Бетсүйектік өсіндісі
 D) Мойыны
 E) Ұшы
5. Семсертәрізді өсінді орналасқан:
- A) Тоқпан жілікте
 B) Жауырында
 C) Төсте
 D) Шынтақ жілікте
 E) Бұғанада
6. Рудиментті омыртқалар:
- A) Мойын омыртқалары
 B) Кеуде омыртқалары
 C) Бел омыртқалары
 D) Сегізкөз
 E) Құйымшақ омыртқалары
7. Кеуде торын құрауға қатысады:
- A) Төс
 B) Жамбас сүйектері
 C) Тізе тобығы
 D) Бел омыртқалары
 E) Мойын омыртқалары
8. Дененің орталығы арқылы өтіп, оны екі симметриялық жартыға бөлетін жазықтық:
- A) фронталдық
 B) горизонталдық
 C) медиалдық
 D) орталық (медиандық)
 E) латералдық
9. Мойын омыртқаларының саны:
- A) 4
 B) 5
 C) 7
 D) 8
 E) 12
10. Кеуде омыртқаларының саны:
- A) 4
 B) 5
 C) 7
 D) 8
 E) 12
11. Бел омыртқаларының саны:
- A) 4

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 5 беті	

- B) 5
 C) 7
 D) 8
 E) 12
12. Сегізкөз омыртқаларының саны:
 A) 4
 B) 5
 C) 7
 D) 8
 E) 12
13. Көлденең өсінділерінде тесігі бар омыртқалар:
 A) мойын омыртқалары
 B) кеуде омыртқалары
 C) бел омыртқалары
 D) сегізкөз омыртқалары
 E) құйымшақ омыртқалары
14. Қабырғалық шұңқырлары бар омыртқалар:
 A) мойын омыртқалары
 B) кеуде омыртқалары
 C) бел омыртқалары
 D) сегізкөз омыртқалары
 E) құйымшақ омыртқалары
15. Ұйқылық төмпешік VI мойындық омыртқада орналасады:
 A) көлденең өсіндіде
 B) қылқандық өсіндіде
 C) буындық жоғарғы өсіндіде
 D) омыртқаның денесінде
 E) буындық төменгі өсіндіде
16. Көлденең өсіндісінде тесік болатын омыртқалар:
 A) мойындық
 B) кеуделік
 C) белдік
 D) сегізкөздік
 E) құйымшақтық
17. Тістік шұңқыр қай омыртқада орналасқан?
 A) омыртқада VII мойындық
 B) омыртқада VI мойындық
 C) омыртқада II мойындық
 D) ауыз омыртқада
 E) омыртқада I кеуделік
18. Сегізкөздің анатомиялық түзілістері:
 A) құлақтәрізді беттер
 B) жоғарғы бөлігі
 C) қиғаш сызықтар
 D) алдыңғы бөліктер
 E) қылқандық өсінді
19. Төстің бөліктері:
 A) негізі
 B) ұшы
 C) тұтқасы
 D) еміздіктәрізді өсінді
 E) қылқанды өсіндісі

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 6 беті	

20. Сүбе (жалған) қабырға:
- I қабырға
 - VII қабырға
 - VIII қабырға
 - V қабырға
 - XI қабырға
21. Ауыз омыртқаның құрамдық бөліктері:
- алдыңғы доғ
 - тіс
 - төменгі буындық өсінді
 - дене
 - қылқанды өсінді
22. Көлденең өсіндісінде тесігі бар:
- кеуделік омыртқалар
 - мойындық омыртқалар
 - белдік омыртқалар
 - сегізкөзде
 - құйымшақта
23. Кеуделік омыртқаларға тән ерекшеліктер:
- көлденең өсінділердің тесіктерінің болуы
 - омыртқа денесінде қабырғалық шұңқырлардың болуы
 - көлденең өсінділердің болуы
 - еміздік тәрізді өсінділердің болуы
 - буындық өсінділердің болуы
24. I қабырғаның анатомиялық түзілісі:
- бұғанаасты артериясының жүлгесі
 - қабырға басының қыры
 - қабырғаның жүлгесі
 - трапеция тәрізді сызық
 - тәждік өсінді
25. Омыртқаның өсіндісі:
- құстұмсықтәрізді өсінді
 - қылқан өсінді
 - тәждік өсінді
 - мойындырық тесігі
 - бізгәрізді өсінді
26. Омыртқалардың құрамдық бөліктері:
- доғасы
 - қанаттары
 - тұтқасы
 - бізгәрізді өсіндісі
 - басы
27. Мойын омыртқаларына тән анатомиялық құрылымдар:
- көлденең өсінділеріндегі тесік
 - қылқан өсіндісі
 - көлденең өсінділері
 - еміздік тәрізді өсінді
 - қабырғалық шұңқырлар
28. II-IX кеуде омыртқаларына тән анатомиялық құрылымдар:
- жоғарғы және төменгі қабырғалық шұңқырлар
 - көлденең қабырғалық өсінді
 - бізгәрізді өсінді

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 7 беті	

- D) емізіктәрізді өсінді
 E) ұйқы төмпешігі
29. Денесінің артқы-бүйір бетінде жартылай және толық қабырғалық шұңқырлар бар
- A) I-кеуде омыртқасы
 B) X-кеуде омыртқасы
 C) XI-кеуде омыртқасы
 D) XII-кеуде омыртқасы
 E) YIII-кеуде омыртқасы
30. YI мойын омыртқасындағы ұйқы төмпешігі орналасқан:
- A) көлденең өсіндісінде
 B) қылқан өсіндісінде
 C) жоғарғы буындық өсіндіде
 D) омыртқаның денесінде
 E) төменгі буындық өсіндіде
31. Омыртқа бағанасындағы мүйіс орналасқан:
- A) YU-Y бел омыртқаларының қосылған жерінде
 B) Y-бел омыртқаның сегізкөзбен қосылған жерінде
 C) Y-бел омыртқа тұсында
 D) I-сегізкөз омыртқа тұсында
 E) XII-кеуде омыртқасы мен I бел омыртқасының қосылған деңгейінде
32. Төс бұрышының орналасқан жері:
- A) төстің денесі мен тұтқасының қосылған жері
 B) төс денесі мен семсертәрізді өсіндісінің қосылған жері
 C) төс тұтқасының мойындырық тілігінің тұсында
 D) төс денесінің ортаңғы тұсында
 E) семсертәрізді өсінді деңгейінде
33. Қабырғаның бөлігі:
- A) денесі
 B) аяқшасы
 C) төмпешігі
 D) доғасы
 E) құйрығы
34. Басында қыры жоқ қабырға
- A) I-қабырға
 B) X-қабырға
 C) IX-қабырға
 D) II-қабырға
 E) Y-қабырға
35. I-қабырғада бұғанаасты артериясының жүлгесі орналасқан жер:
- A) алдыңғы сатылы бұлшықет төмпешігінің артында
 B) алдыңғы сатылы бұлшықет төмпешігінің алдында
 C) алдыңғы сатылы бұлшықет төмпешігінде
 D) қабырға төмпешігінің алдында
 E) қабырғаның төменгі бетінде

Есептер:

№1. Көшеде алған жарақаттан кейін зардап шеккен адамда жүрек жұмысы тоқталды. Алғашқы көмекті қалай көрсетеміз және қаңқаның қай бөліктеріне зақым келді?

Жауап: Төс сүйегі аймағында ритімді қозғалыс арқылы жүрекке жасанды массаж жасау керек.

№2. Көшеде алған жарақаттан ұйқы артериясының тармақтарынан мойын аймағынан қан ақты, қан ағуын уақытша тоқтатуға бола ма?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 8 беті	

Жауап: Мойын аймағындағы ұйқы артерияларының қан ағуын тоқтату үшін оны VI мойын омыртқасының көлденең өсіндісіндегі төмпешікке басады.

№3. Омыртқалардың қысқа қырқа өсіндісінде және көлденең өсіндісінде кішкене тесіктер бар. Омыртқаны анықта

Жауап: Типтік мойын омыртқасы

Сабақ №2

1.Тақырыбы: Иық белдеуі және қолдың еркін бөлігі сүйектерінің құрылысы.

Жамбас белдеуі және аяқтың еркін бөлігі сүйектерінің құрылысы.

2. Мақсаты: Иық белдеуі және қолдың еркін бөлігінің және қол ұшы сүйектерінің құрылысын оқып білу.

3. Оқыту міндеттері: Иық белдеуі және еркін иық белдеу сүйектерінің жеке бөліктерін латынша көрсету және атап студенттерге үйрету. Иық белдеу сүйектерінің түтікті сүйектерінің оң және сол жағын ажырата білу. Эпифиз, метафиз, апофиз, диафизді көрсету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Қолдың еркін бөлігі сүйектерінің қаңқасы қандай бөліктерден тұрады?

2. Қолдың еркін бөлігінің сүйектерін атаңыз

3. Жоғары иық белдеу сүйектерін атаңыз

4. Бұғананың құрылысы ерекшелігі, және оң, сол жағын анықтау.

5. Жауырынның құрылысы, оң және сол жақ айырмашылығын анықтау.

6. Иық, шынтақ, кәрі жілік және қол ұшы сүйектерінің құрылысы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізудің негізгі формалары/әдістері/ технологиялары:

Кіші топтарда анатомиялық препараттармен, қаңқамен, «Пирогов» интерактивті анатомиялық тақтасында жұмыс және/немесе тестілік тапсырмаларды және жағдайлық есептерді шешу.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

Ауызша сұраудың бағалау парағы;

Жағдайлық есептерді шешудің бағалау парағы;

Тестілік тапсырмаларды орындаудың бағалау парағы.

7. Әдебиет:

Силлабуста Оқу ресурстары 11 пунктта көрсетілген

8. Бақылау (сұрақтар, тестілер, есептер):

Сұрақтар:

1. Жауырынның құрылысы, оның қаңқа тұлғасында орналасуы.

2. Бұғананың құрылысы, оның скелетотопиясы.

3. Иық, шынтақ, кәрі жілік сүйектерін латын тілінде атаңыз

4. Түтікті қол сүйектердің оң және сол жағын ажырату

5. Қол ұшы сүйектерінің латынша атауы

6. Бөлімнің құрылысы: қол ұшы, алақан, саусақ бақайшықтары.

Тесттер:

1. Анатомиялық мойын мен хирургиялық орналасқан:

A) Тоқпан жілікте

B) Жауырында

C) Жамбас сүйегінде

D) Төсте

E) Шынтақ жілікте

2. Иық белдеуінің сүйектері:

A) Жауырын

B) Шүйде сүйек

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 9 беті	

- С) Шеке сүйек
 D) Жамбас сүйек
 E) Жоғарғы жақсүйек
3. Буындық ойыс, cavitas glenoidalis, орналасқан
 A) Тоқпан жілікте
 B) Бұғанада
 C) Жауырында
 D) Жамбас сүйегінде
 E) Сынатәрізді сүйекте
4. Жауырынның өсінділері:
 A) Бізтәрізді өсінді
 B) Көлденең өсінді
 C) иықтық өсінді (Акромион)
 D) Тәждік өсінді
 E) Шынтақтық өсінді
5. Білек сүйегі:
 A) Тоқпан жілік
 B) Шынтақ жілік
 C) Жамбас сүйек
 D) Жарты ай тәрізді сүйек
 E) Бұғана
6. Жіліктің (түтікті сүйектердің) ортаңғы бөлігінің аталуы:
 A) диафиз
 B) эпифиз
 C) метафиз
 D) апофиз
 E) диплоэ
7. Жіліктің (түтіктің сүйектердің) денесі мен шеттері аралығындағы бөлігі:
 A) диафиз
 B) эпифиз
 C) метафиз
 D) апофиз
 E) диплоэ
8. Жіліктің (түтіктің сүйектердің) шеттерінің аталуы:
 A) диафиз
 B) эпифиз
 C) метафиз
 D) апофиз
 E) диплоэ
9. Жауырын құрылысы бойынша:
 A) түтікті
 B) қалыпсыз
 C) жалпақ
 D) аралас
 E) ауалық
10. Тоқпан жілік құрылысы бойынша:
 A) жілік (түтікті сүйек)
 B) кемікті сүйек
 C) аралас сүйек
 D) ауалы сүйек
 E) жалпақ сүйек
11. Иық белдеуінің сүйегі:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 10 беті	

- A) төс
 B) жауырын
 C) тоқпан жілік
 D) шынтақ жілік
 E) кәрі жілік
12. Жауырынның буындық ойысы орналасқан:
 A) жоғары бұрышында
 B) төменгі бұрышында
 C) латералдық бұрышында
 D) акромионда
 E) құстұмсықтәрізді өсіндіде
13. Жауырын қылқанының орналасқан жері:
 A) жоғары бұрышында
 B) төменгі бұрышында
 C) латералді бұрышында
 D) қабырғалық бетінде
 E) артқы бетінде
14. Иықтық (акромион) және құстұмсықтәрізді өсінділері бар сүйек:
 A) төс
 B) жауырын
 C) тоқпан жілік
 D) шынтақ жілік
 E) кәрі жілік
15. Екі мойны бар сүйек:
 A) тоқпан жілік
 B) ортан жілік
 C) шынтақ жілік
 D) асықты жілік
 E) кәрі жілік
16. Дисталдық шетінде 3 - шынтақтық, кәрі жіліктік және тәждік шұңқырлары бар сүйек:
 A) жауырын
 B) тоқпан жілік
 C) шынтақ жілік
 D) кәрі жілік
 E) бұғана
17. Қол басының бөліктері:
 A) білезік
 B) тілерсек
 C) толарсақ
 D) негізі
 E) апофиз
18. Жауырынның тілігі орналасқан:
 A) медиалдық жиекте
 B) жоғарғы жиекте
 C) иықтық өсіндіде
 D) латералдық жиекте
 E) жауырынның қылқанында
19. Жауырынның анатомиялық түзілістері:
 A) буындық ойыс
 B) қылқанды өсінді
 C) үлкен төмпешік
 D) ұршықтық ойыс

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 11 беті	

- Е) құстұмсық тәрізді өсінді
20. Тоқпан жіліктің артқы бетіндегі анатомиялық түзіліс:
- А) төмпешік аралық жүлге
 В) дельтатәрізді бұдырмақ
 С) үлкен төмпешік
 D) кәрі жіліктік нервтің жүлгесі
 Е) кіші төмпешік
21. Шынтақтық жіліктің анатомиялық түзілістері
- А) қабырғалық тілік
 В) үлкен төмпешік
 С) шығыршықтәрізді тілік
 D) кіші төмпешік
 Е) мойындырықтық тілік
22. Білезік сүйектерінің дисталдық қатарын түзеді:
- А) үшқырлы сүйек
 В) жарты ай тәрізді сүйек
 С) тобық сүйек
 D) трапециялық сүйек
 Е) бұшақтәрізді сүйек
23. Тәждік өсіндісі болатын сүйектер:
- А) самай сүйек
 В) иық сүйегі
 С) жоғарғы жақсүйек
 D) бетсүйек
 Е) кәрі жілік
24. Тоқпан жіліктің проксималдық шетіндегі құрылым:
- А) шынтақтық шұңқыр
 В) басы
 С) айдаршық
 D) анатомиялық мойын
 Е) тоқпан жіліктің шығыршығы
25. Тоқпан жіліктің анатомиялық түзілісі:
- А) буындық ойыс
 В) төмпешікаралық жүлге
 С) тәждік өсінді
 D) біз тәрізді өсінді
 Е) ұршықтық шұңқыр
26. Кәрі жіліктің проксималдық шетіндегі құрылым:
- А) шынтақтық тілік
 В) басы
 С) кіші төмпешік
 D) үлкен төмпешік
 Е) бізтәрізді өсінді
27. Иық белдеуінің сүйектері:
- А) І-қабырға
 В) бұғана
 С) тоқпан жілік
 D) қабырға
 Е) төс
28. Жауырынның буындық ойысы орналасқан жер:
- А) акромион
 В) жауырынның жоғарғы бұрышы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	42/11 33 беттің 12 беті

- С) құстұмсықтәрізді өсінді
 D) жауырынның латералді бұрышы
 E) қылқанды өсіндісі
29. Бұғанадағы конустәрізді төмпешік пен трапециялық сызықтың орналасқан беті:
 A) жоғарғы беті
 B) алдыңғы беті
 C) төменгі беті
 D) артқы беті
 E) бұғананың төстік шеті
30. Тоқпан жіліктің дисталді шетіндегі анатомиялық құрылым:
 A) тәжді шұңқыр
 B) кіші төмпешік
 C) үлкен төмпешік
 D) төмпешік аралық жүлге
 E) бізтәрізді өсінді
31. Кәрі жіліктің дисталді шетінде орналасқан анатомиялық құрылым:
 A) шынтақ жілік
 B) басы
 C) мойыны
 D) бізтәрізді өсінді
 E) кәрі жілік бұдырмағы
32. Білезіктің проксималді қатарында орналасқан сүйек:
 A) бас сүйек
 B) асық сүйек
 C) ілмектәрізді сүйек
 D) текше сүйек
 E) үшқырлы сүйек
33. Бізтәрізді өсіндісі бар сүйек:
 A) тоқпан жілік
 B) шынтақ жілік
 C) орган жілік
 D) табан сүйек
 E) жауырын
34. Жауырынға жатады:
 A) қылқанды өсінді
 B) тәждік өсінді
 C) бетсүйектік өсінді
 D) ұяшықтық өсінді
 E) құстұмсықтәрізді өсінді
35. Шынтақ жіліктің проксималдық шетіндегі құрылым:
 A) басы
 B) шынтақтық өсінді
 C) шығыршық өсіндісі
 D) сынатәрізді өсіндісі
 E) басы

Есептер:

№1. Кенеттен құлағаннан адамның білек сүйектерінің біреуі сынды. Сонда білектің алдыңғы – латеральды қырында патологиялық қозғалыс байқалады. Зардап шеккен адамның қай сүйегі сынды?

Жауап: Зардап шеккен адамның кәрі жілік сүйегі сынды.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 13 беті	

№2. Шешесі 7 жасар қызын хирургқа әкелді. Әкелген себебі: қызының білегі шынтақ буынынан 180⁰–тан көпке жазылады. Бірақ хирург патология таппады, шешесін жұбатты. Неге хирург 180⁰ жазылатынын патология деп таппады?

Жауап: Балаларда және кейбір әйелдерде аса көп білектің жазылатыны, жалғамалар аппаратының осалдығынан, шынтақ өсіндісінің мөлшерінің кішкентайлығынан болады.

Сабақ №3

1. Тақырыбы: Ми сауыты және бет сүйектерінің құрылысы. Самай сүйектің өзектері.

2. Мақсаты: Ми сауыты және бет сүйектерінің құрылысын зерттеу. Самай сүйектің өзектерінің анатомиялық орналасуын зерттеу.

3. Оқыту міндеттері: Ми сауыты сүйектерін құраушы жеке сүйектерді көрсетіп қоймай, жұп сүйектердің оң және сол жақтық бөлігін бір-бірінен ажырата білу керек.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Бассүйектің бөліктерін атаңыз.
2. Бассүйектің қызметін анықтаңыздар.
3. Бассүйектің негізі мен күмбезінің аралық шекарасын анықтаңыз.
4. Ми сауыты сүйектерінің латынша аттарын атаңыз.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізудің негізгі формалары/әдістері/ технологиялары:

Кіші топтарда анатомиялық препараттармен, қаңқамен, бассүйекпен, «Пирогов» интерактивті анатомиялық тақтасында жұмыс және/немесе тестілік тапсырмаларды және жағдайлық есептерді шешу.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

- Ауызша сұраудың бағалау парағы;
- Жағдайлық есептерді шешудің бағалау парағы;
- Тестілік тапсырмаларды орындаудың бағалау парағы.

7. Әдебиет:

Силлабуста Оқу ресурстары 11 пунктта көрсетілген

8. Бақылау (сұрақтар, тестілер, есептер):

Сұрақтар:

1. Бассүйектің милық және беттік бөлімінің жалпы сипаттамасы.
2. Маңдай сүйектің қабыршақтық бөлігінің құрылысы.
3. Маңдай сүйектің көзұялық бөлігінің құрылысын сипаттаңыз.
4. Маңдай сүйектің мұрындық бөлігінің құрылысын сипаттаңыз.
5. Шеке сүйектің сыртқы және ішкі бетін сипаттаңыз.
6. Шүйде сүйегінің құрылысына тоқталыңыз.
7. Сынатәрізді сүйектердің бөліктерін көрсетіп, олардың құрылысын баяндаңыз.
8. Бассүйектен самай сүйектің орналасатын орынын анықтаңыз.
9. Самай сүйектің құрылысын сипаттаңыз.
10. Самай сүйектерінің өзектерін атаныз.
11. Торлы сүйектің құрылысын сипаттаңыз.

Тесттер:

1. Мисауытқа (бассүйектің милық бөлігі) жатады:

- A) Маңдай сүйек
- B) Таңдай сүйек
- C) Төменгі жақсүйек
- D) Желбезек
- E) Жоғарғы жақсүйек

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 14 беті

2. Пирамида (тастық бөлік) орналасқан:
- Маңдай сүйекте
 - Шүйде сүйекте
 - Самай сүйекте
 - Шеке сүйекте
 - Сынатәрізді сүйекте
3. Бассүйектің милық бөлігінің (мисауыттың) сүйегі:
- шүйделік сүйек
 - көзжастық сүйек
 - мұрындық сүйек
 - жоғарғы жақсүйек
 - төменгі жақсүйек
4. Ішкі ұйқы артериясы өтетін самайлық сүйектің өзегі:
- canalis musculotubarius
 - canalis facialis
 - canalis caroticus
 - canaliculus cochlea
 - canaliculus tympani
5. Беттік нерв өтетін самайлық сүйектің өзегі:
- canalis musculotubarius
 - canalis facialis
 - canalis caroticus
 - canaliculus cochlearis
 - canaliculus tympanicus
6. Төменгі жақсүйек пен буын құрайтын сүйек:
- бетсүйек
 - самайлық сүйек
 - жоғарғы жақсүйек
 - шүйделік сүйек
 - шекелік сүйек
7. Торлық (тесіктелген) табақшасы бар сүйек:
- маңдайлық сүйек
 - көзжастық сүйек
 - сынатәрізді сүйек
 - кеңісірік (тор сүйек)
 - мұрындық сүйек
8. Бассүйектің ең үлкен тесігі орналасқан сүйек:
- маңдайлық
 - шекелік
 - шүйделік
 - самайлық
 - бетсүйектік
9. Бассүйектің милық бөлігінің (мисауыттың) қызметі:
- тыныс алу ағзаларының бастапқы бөлігін жабады
 - мидың орналасқан орны
 - ас қорыту ағзаларының баспақы бөлігін жабады
 - дыбыс ағзаларының орналасқан жері
 - сезім ағзаларының орналасқан жері
10. Бассүйектің тақ сүйегі:
- маңдайлық
 - жоғарғы жақсүйек
 - таңдайлық

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 15 беті

- D) самайлық
 E) шекелік
11. Қабыршағы бар сүйек:
 A) сынатәрізді сүйек
 B) тор сүйек
 C) маңдай сүйек
 D) жауырын сүйек
 E) шеке сүйек
12. Маңдайлық сүйектің анатомиялық түзілісі:
 A) кеңсірік үсті (глабелла)
 B) көру өзегі
 C) дөңгелек тесік
 D) көзұя асты жиегі
 E) қиғаш сызық
13. Сынатәрізді сүйектің анатомиялық түзілісі:
 A) соқыр тесік
 B) дөңгелек тесік
 C) шүйделік тесік
 D) бет өзегі
 E) мойындырық тесігі
14. Тіластылық өзек орналасқан:
 A) шүйде сүйекте
 B) жоғарғы жақсүйекте
 C) төменгі жақсүйекте
 D) сынатәрізді сүйекте
 E) таңдай сүйекте
15. Кеңсіріктің (торлы сүйек) құрылымы:
 A) кеңсіріктік тілік
 B) перпендикулярлы табақша
 C) мұрындық төменгі қалқан
 D) таңдай сүйегі
 E) горизонталдық табақша
16. Самай сүйектің анатомиялық түзілісі:
 A) көлденең өсінді
 B) бетсүйектік өсінді
 C) сынатәрізді өсінді
 D) құстұмсық өсінді
 E) маңдайлық өсінді
17. Біз-емізктәрізді тесікте аяқталады:
 A) емізктәрізді өзекше
 B) дабыл өзекшесі
 C) беттік өзек
 D) ұйқы-дабыл өзекшелері
 E) бұлшықет-түтік өзегі
18. Самай сүйектің өзегі:
 A) айдаршықтық өзек
 B) беттік өзек
 C) көру өзегі
 D) әкелуші өзек
 E) бүйір өзегі
19. Қанаттәрізді өзек орналасқан:
 A) самайлық сүйекте

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 16 беті	

- В) төменгі жақсүйекте
 С) сынатәрізді сүйекте
 D) таңдайлық сүйекте
 E) жоғарғы жақсүйекте
20. Сагитталдық жоғарғы қойнауудың жүлгесі орналасқан:
 A) самай сүйекте
 B) маңдай сүйекте
 C) көзжас сүйегі
 D) сынатәрізді сүйекте
 E) тор сүйекте
21. Тастық жоғарғы қойнауудың жүлгесі орналасқан:
 A) сынатәрізді сүйекте
 B) шүйде сүйекте
 C) маңдай сүйекте
 D) самай сүйекте
 E) кеңсірікте
22. Шүйделік қабыршақтың анатомиялық түзілісі:
 A) доғатәрізді төмпешік
 B) көлденең қойнау жүлгесі
 C) тастық төменгі қойнауудың жүлгесі
 D) сагитталдық төменгі қойнауудың жүлгесі
 E) мойындырықтық тілік
23. Самайлық сүйектің қабыршақты бөлігінің анатомиялық түзілістері:
 A) төменгі жақсүйектік шұңқыр
 B) тәждік өсінді
 C) еміздік тәрізді төмпешік
 D) ұйқылық өзек
 E) біземіздіктәрізді өсінді
24. Мисауыттың сүйегі:
 A) маңдай сүйек
 B) көзжас сүйек
 C) таңдай сүйек
 D) кеңсірік
 E) мұрын сүйек
25. Маңдай сүйектің бөліктері:
 A) қабыршағы
 B) денесі
 C) көзжастық бөлігі
 D) латералдық бөлігі
 E) самайлық бөлігі

Есептер:

№1. Автомобиль авариясынан адам басының бүйір беті жарақаттанды. Самай сүйегінің қабыршығы пирамидадан бөлінді. Бұндай жағдайда самай сүйегінің қай каналы бұзылды?

Жауап: Бұлшықет-түтікті өзек зақымдалады.

№2. Операция кезінде хирург самай сүйектің астыңғы бетіндегі пирамидасында мойындырық тесікке бағытталған. Оператордың дұрыс емес әрекетінде қандай канал бұзылуы мүмкін?

Жауап: Оператордың дұрыс емес әрекетінде ұйқы артериясының өзегі бұзылуы мүмкін, арты қан кетуге соқтыруы ықтимал

№3. Бір жасар балада рентгенологиялық суретте бассүйектің маңдай бөліміндегі ортаңғы сызығында саңылау байқалады. Оның себебі неде?

Жауап: Маңдай сүйек екі бөліктен дамиды, 2 жасқа таман метопикалық тігіспен бітіседі.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 17 беті	

Сабақ №4

1. Тақырыбы: Бас сүйектің топографиясы. Бүтін бас сүйек. Бассүйектің милық және бет бөлімінің топографиясы.

2. Мақсаты: Бассүйектің: мисауыт мен бет сүйектерінің топографиясын, шекараларын оқып білу.

3. Оқыту міндеттері: Бассүйектердің құрылысын үйрете, ажырата білу. Оларды латынша атау.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Бассүйектің күмбезі мен негізінің аралық шекарасын анықтаңыз.

2. Бассүйек негізі оның беттері.

3. Бассүйек шұңқырының шекаралары, тесіктердің маңызы, олардың көмегімен бассүйек шұңқырлары басқа қуыстарымен байланысады.

4. Сыртқы бассүйек негізінің рельефін сипаттау.

5. Мұрын қуысының сүйекті қабырғаларын атаңыз, көз ұясы, ауыз қуысы, самай, самайасты және қанат таңдай шұңқырлары, сонымен қатар сүйекті өзектің тесіктері, әртүрлі қуыспен байланысы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізудің негізгі формалары/әдістері/ технологиялары:

Кіші топтарда анатомиялық препараттармен, қаңқамен, бассүйекпен, «Пирогов» интерактивті анатомиялық тақтасында жұмыс және/немесе тестілік тапсырмаларды және жағдайлық есептерді шешу.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

Ауызша сұраудың бағалау парағы;

Жағдайлық есептерді шешудің бағалау парағы;

Тестілік тапсырмаларды орындаудың бағалау парағы.

7. Әдебиет:

Силлабуста Оқу ресурстары 11 пунктта көрсетілген

8. Бақылау (сұрақтар, тестілер, есептер):

Сұрақтар:

1. Бассүйектің жеке және жастық, жыныстық ерекшеліктері. Бассүйектің варианттары мен ауытқулары.

2. Бет әлпет сүйектері. Көзұясы және мұрын қуысы.

3. Самай сүйек, оның бөліктері, өзектері және аттары.

4. Сына тәрізді сүйек, оның бөліктері, тесіктері және оның дамуы.

5. Қанаттаңдай шұңқыр, оның қабырғасы, тесіктері және оның маңызы.

6. Мұрынқасы қойнаулары, оның маңызы.

7. Бассүйектің ішкі негізі, тесіктері, оның маңызы.

8. Бассүйектің сыртқы негізі, тесіктері, оның маңызы.

9. Бассүйек құрылысындағы ерекшеліктер, пішіндері. Бассүйек пішініне қарай бассүйек көрсеткіштері.

10. Нәрестенің бассүйегінің құрылыс ерекшеліктері.

Тесттер:

1. Мұрынның алдыңғы тесігінің аталуы:

A) Алмұрттәрізді тесік

B) Хоандар

C) Көзұяның жоғарғы саңылауы

D) Көзұяның төменгі саңылауы

E) Көру нервінің өзегі

2. Көзұяның жоғарғы және латералді қабырғаларының аралығында орналасқан:

A) Алмұрттәрізді тесік

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 18 беті	

- В) Хоандар
 С) Көзұяның жоғарғы саңылауы
 D) Көзұяның төменгі саңылауы
 E) Көру нервінің өзегі
3. Көзұяның төменгі қабырғасы мен латералді қабырғаларының аралығында орналасқан:
 A) Алмұрттәрізді тесік
 B) Хоандар
 C) Көзұяның жоғарғы саңылауы
 D) Көзұяның төменгі саңылауы
 E) Көру нервінің өзегі
4. Бассүйектік ортаңғы шұңқырына ашылады:
 A) соқыр тесік
 B) сопақ тесік
 C) төменгі көзұялық саңылау
 D) мойындырық тесік
 E) үлкен тесік
5. Мұрын-көзжас өзегі ашылады:
 A) мұрындық жоғарғы жолға
 B) мұрындық ортаңғы жолға
 C) ауыз қуысына
 D) мұрындық төменгі жолға
 E) гаймор қойнауына
6. Сынатәрізді қойнау ашылады:
 A) бассүйектік алдыңғы шұңқырға
 B) мұрындық ортаңғы жолға
 C) мұрындық жоғарғы жолға
 D) бассүйектік ортаңғы шұңқырға
 E) мұрындық төменгі жолға
7. Хоаналарды түзуге қатысады:
 A) желбезек
 B) шүйде сүйек
 C) көзжас сүйек
 D) төменгі жақсүйек
 E) кеңсірік (торлы сүйек)
8. Қанаттәрізді шұңқырға ашылады:
 A) соқыр тесік
 B) сопақ тесік
 C) көзұялық жоғарғы саңылау
 D) көзұялық төменгі саңылау
 E) қылқанды тесік
9. Ішкі есту тесігі орналасқан:
 A) пирамиданың алдыңғы бетінде
 B) пирамиданың артқы бетінде
 C) пирамиданың төменгі бетінде
 D) пирамиданың жоғарғы бетінде
 E) пирамиданың бүйірлік бетінде
10. Бассүйектік ортаңғы және артқы шұңқырларды бөледі:
 A) самай сүйек пирамидасының алдыңғы жиегі
 B) самай сүйек пирамидасының жоғарғы жиегі
 C) самай сүйек пирамидасының артқы жиегі
 D) түрік ертоқымының төмпешігі
 E) әтеш айдары

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 19 беті	

11. Бетсүйектік доғаны түзуге қатысады:
 - A) маңдай сүйек
 - B) сынатәрізді сүйек
 - C) самай сүйек
 - D) шүйде сүйек
 - E) төменгі жақсүйек
12. Ламбдатәрізді жік орналасқан:
 - A) самай және шеке сүйектердің арасында
 - B) маңдай және шеке сүйектердің арасында
 - C) шеке және шүйде сүйектердің арасында
 - D) самай және сынатәрізді сүйектердің арасында
 - E) самай және шүйде сүйектердің арасында
13. Сынатәрізді сүйектің үлкен қанатындағы тесік:
 - A) жыртық тесік
 - B) дөңгелек тесік
 - C) төменгі көзұясы
 - D) соқыр тесік
 - E) бет өзегі
14. Шүйде сүйектің негіздік (базиярлық) бөлігіндегі анатомиялық түзіліс:
 - A) шүйделік айдаршық
 - B) жоғарғы тасты қойнау жүлгесі
 - C) көлденең қойнаудың жүлгесі
 - D) шүйделік шодыр
 - E) жұтқыншақтық төмпешік
15. Шүйделік қабыршақтың анатомиялық түзілісі:
 - A) доғатәрізді төмпешік
 - B) көлденең қойнау жүлгесі
 - C) тастық төменгі қойнаудың жүлгесі
 - D) сагитталдық төменгі қойнаудың жүлгесі
 - E) мойындырықтық тілік
16. Самайлық сүйектің қабыршақты бөлігінің анатомиялық түзілістері:
 - A) төменгі жақсүйектік шұңқыр
 - B) тәждік өсінді
 - C) еміздік тәрізді төмпешік
 - D) ұйқылық өзек
 - E) біземізіктәрізді өсінді
17. Қанатәрізді-таңдай шұңқыры мен бассүйектік ортаңғы шұңқырын байланыстыратын тесік:
 - A) сопақ тесік
 - B) көзұялық жоғарғы саңылау
 - C) көзұялық төменгі саңылау
 - D) дөңгелек тесік
 - E) сынатәрізді-таңдайлық тесік
18. Көзұяға ашылады:
 - A) бет өзек
 - B) сопақ тесік
 - C) жоғарғы көзұялық саңылау
 - D) соқыр тесік
 - E) дөңгелек тесік
19. Бассүйектің ортаңғы және артқы шұңқырларының арасында өтетін шекара:
 - A) шүйделік сыртқы шодыр
 - B) шүйделік ішкі шодыр
 - C) самай сүйек пирамидасының жоғарғы жиегі

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 20 беті	

- D) кіші қанаттар
 E) тәждік жік
20. Қанаттәрізді-таңдайлық шұңқырды мұрын қуысымен байланыстырады:
 A) сынатәрізді – таңдай тесігі
 B) дөңгелек тесік
 C) сопақ тесік
 D) көзұялық төменгі саңылау
 E) қанаттәрізді өзек
21. Қанаттәрізді шұңқырдың алдыңғы қабырғасын түзеді:
 A) таңдайлық сүйектің перпендикулярлық табақшасы
 B) самайлықастылық қыр
 C) сынатәрізді сүйектің қанаттәрізді өсіндісі
 D) жоғарғы жақсүйек
 E) бетсүйек
22. Дөңгелек тесік орналасқан:
 A) маңдай сүйекте
 B) сынатәрізді сүйекте
 C) торлы сүйекте (кеңсірікте)
 D) шүйде сүйекте
 E) самай сүйекте
23. Бассүйек күмбезін құрайтын анатомиялық құрылымдар:
 A) самай сүйек қабыршағы
 B) көзжас сүйек
 C) таңдай сүйек
 D) кеңсірік
 E) бетсүйек
24. Маңдай сүйек қабыршағының сыртқы бетінде орналасқан анатомиялық құрылым:
 A) самайлық сызық
 B) маңдайлық қыр
 C) торлық тілік
 D) көзұяастылық тесік
 E) әтеш айдары
25. Самай сүйек пирамидасының алдыңғы бетіндегі анатомиялық құрылым:
 A) бұлшықет-түтік өзек
 B) мойындырық шұңқыры
 C) тасты шұңқырша
 D) доғатәрізді томпақ
 E) ішкі есту тесігі
26. Самай сүйек пирамидасының төменгі бетіндегі анатомиялық құрылым:
 A) доғаасты шұңқыры
 B) есту түтігінің тесігі
 C) ұйқы өзегінің сыртқы тесігі
 D) сопақша тесік
 E) үшкіл нерв батыңқысы
27. Төменгі жақсүйектің тармағындағы анатомиялық құрылым:
 A) иек қылқаны
 B) тәждік өсінді
 C) бізтәрізді өсінді
 D) бұдырлы сызық
 E) қосқарыншалы шұңқыр
28. Алдыңғы бассүйек шұңқырын құруға қатысатын сүйектер:
 A) көзжас сүйегі

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 21 беті	

- В) маңдай сүйек
 С) шеке сүйектері
 D) кеңсерік
 E) шүйде сүйек
29. Ортаңғы бассүйек шұңқырын құруға қатысатын сүйектер:
 A) маңдай сүйек
 B) шүйде сүйек
 C) сынатәрізді сүйек
 D) тор сүйек
 E) шеке сүйек
30. Артқы бассүйек шұңқырын құруға қатысатын сүйектер:
 A) жоғарғы жақсүйек
 B) бетсүйек
 C) сынатәрізді сүйек
 D) шүйде сүйек
 E) мұрын сүйек

Есептер:

№1. Мойындырық тесік бас қаңқасының төменгі бөлігінде орналасқан. Ол арқылы нервтер мен ірі вена тамырлары өтеді. Егер де осындай ірі вена тамырлары жарылатын болса бас қаңқасының қай қуысына қан құйылу болады?

Жауап: Вена тамырларының қан ұйылу артқы ми шұңқырына таралады.

№2. Конъюнктивит нәтижесінде көз ұясынан ірің шыға бастады мұрын қуысына қабыну процесі көз ұясында мұрын қуысынан қай өзек бойына қатысады?

Жауап: Қабынудың қанат-таңдай шұңқырына өтуі төменгі көз шарасы саңылауынан.

Сабак №5

1. Тақырыбы: Бас пен тұлға сүйектерінің қосылыстары: құрылысы және қызметі.

2. Мақсаты: Бас сүйектерінің қосылыстары. Омыртқа бағанасының бассүйекпен қосылуы және тұлға сүйектерінің қосылыстарын оқыту.

3. Оқыту міндеттері: Буындардың жіктелуін білу, құрылымдық элементтерін және қосалқы аппараттарын, бас, тұлға, сүйектерінің қосылыстарын студенттерге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Қосылыстардың жіктелуі.
2. Үздіксіз қосылыстардың түрлері.
3. Үздікті қосылыстардың түрлері, мысалдары.
4. Буындардың құрамды бөліктері.
5. Омыртқа бағанасы, сипаттамасы, маңызы.
6. Бүтін кеуде торы.
7. Бассүйек қосылыстары.
8. Шықшыт буыны

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізудің негізгі формалары/әдістері/ технологиялары:

Кіші топтарда анатомиялық препараттармен, қаңқамен, бассүйекпен, «Пирогов» интерактивті анатомиялық тақтасында жұмыс және/немесе тестілік тапсырмаларды және жағдайлық есептерді шешу.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

Ауызша сұраудың бағалау парағы;
 Жағдайлық есептерді шешудің бағалау парағы;
 Тестілік тапсырмаларды орындаудың бағалау парағы.

7. Әдебиет:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфологическая кафедра	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 22 беті	

Силлабуста Оқу ресурстары 11 пунктта көрсетілген

8. Бақылау (сұрақтар, тестілер, есептер):

Сұрақтар:

1. Сүйектер қосылыстарының жіктелуі.
2. Үздіксіз қосылыстардың түрлері.
3. Үздікті қосылыстар.
4. Буындардың құрылымдық бөліктері.
5. Буындардың жіктелуі (пішіні, құрылысы, қызметтері бойынша).
6. Омыртқалар қосылыстары.
7. Қабырғалардың омыртқа бағанасы және төспен қосылыстары.
8. Кеуде торы.
9. Бассүйек сүйектерінің қосылыстары.
10. Шықшыт буыны.
11. Омыртқа бағанасының бассүйекпен қосылысы.
12. Төс-бұғана буыны.

Тесттер:

1. Омыртқа бағанасының артқа дөңестенген иілісі:

- A) Мойын лордозы
- B) Бел лордозы
- C) Кеуде кифозы
- D) Қасаға симфизі
- E) Сколиоз

2. Омыртқа бағанасының алға қарай дөңестенген иілісі:

- A) Сегізкөз кифозы
- B) Бел лордозы
- C) Кеуде кифозы
- D) Қасаға симфизі
- E) Сколиоз

3. Бүйірлік қисаюудың аталуы:

- A) Сегізкөз кифозы
- B) Бел лордозы
- C) Кеуде кифозы
- D) Қасаға симфизі
- E) Сколиоз

4. Сүйектер арасында дәнекер тін орналасқан қосылыс:

- A) синхондроз
- B) синостоз
- C) синдесмоз
- D) диартроз
- E) гемиартроз

5. Сүйектер арасында шеміршек тін орналасқан қосылыс:

- A) синхондроз
- B) синостоз
- C) синдесмоз
- D) диартроз
- E) гемиартроз

6. Сүйектер арасында сүйектік тін орналасқан қосылыс:

- A) синхондроз
- B) синостоз
- C) синдесмоз
- D) диартроз

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 23 беті	

Е) гемиартроз

7. Анатомиялық жеке орналасқан, бірақ бірге қызмет атқаратын буындар:

- A) қарапайым буындар
- B) күрделі буындар
- C) кешенді буындар
- D) үйлесімді буындар
- E) жартылай буындар

8. Үш және одан да көп сүйектерден түзілген буын:

- A) қарапайым буын
- B) күрделі буын
- C) кешенді буын
- D) үйлесімді буын
- E) жартылай буын

9. Буындардың қосымша тетіктері:

- A) буындық бет
- B) буындық диск
- C) буындық қуысы
- D) буындық қапшысы
- E) синовиалдық сұйықтық

10. Буындық диск болады:

- A) тізелік буында
- B) сирақ-асықтық буында
- C) кәрі жілік-білезік буынында
- D) иық-кәрі жіліктік буында
- E) ұршық буынында

11. Сары байламдар арқылы қосылады:

- A) омыртқа денелері
- B) омыртқалардың көлденең өсінділері
- C) омыртқалардың қылқандық өсінділері
- D) омыртқалардың доғалары
- E) омыртқалардың буындық өсінділері

12. Шықшыт буыны жатады:

- A) үйлесімді буынға
- B) шартәрізді буынға
- C) цилиндр тәрізді
- D) бір білікті буынға
- E) жалпақ буынға

13. Көпбілікті буындарға жатады:

- A) айдаршықтәрізді буындар
- B) цилиндртәрізді буындар
- C) шартәрізді буындар
- D) шығыршықтәрізді буындар
- E) эллиптәрізді буындар

14. Бір білікті буындар:

- A) иықтық буын
- B) тоқпан-шынтак жілік буыны
- C) кәрі жілік-білезіктік буын
- D) ұршық буыны
- E) тізе буыны

15. Екі білікті буындар:

- A) тоқпан жілік-шынтактық буын
- B) кәрі жілік-білезіктік буын

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 24 беті	

- С) ұршық буыны
 D) тоқпан-кәрі жіліктік буын
 E) иықтық буын
16. Сагитталды білік айналасындағы қозғалыс:
 A) әкелу
 B) айналу
 C) шеңбер бойынша қозғалыс
 D) бұғу
 E) жазу
17. Фронталды білік айналасындағы қозғалыс:
 A) әкелу
 B) бүйір ығысуы
 C) әкету
 D) жазу
 E) айналу

Есептер:

№1. Самай-астыңғы жақ буынында бірнеше қозғалыстар болады: жақты көтеру, түсіру, алға, артқа қозғалу, оң-солға қозғау. Кейде артық қозғалғанда осы шығып кету болады. Бұның болмауына қандай анатомиялық құрылым кедергі жасайды?

Жауап: Самай-астыңғы жақ буынның алға шығып кетуіне кедергі жасайтын самай сүйегінің буындық төмпешігі.

№2. Биіктіктен вертикальді құлаған адамда бел омыртқасында компрессиондық сынық болады. Омыртқа бағанасының бел бөлігіндегі лордоз үлкейеді. Бұл иілімнің үлкеюіне омыртқа бағанасының қай жалғамасының жарақаттануы әкеліп соқты.

Жауап: Омыртқа бағанасының бел бөлігінің лордозының үлкеюіне осы бөлімнің алдыңғы ұзын байламы бүтіндігінің бұзылуы алып келеді

Сабақ №6

1.Тақырыбы: Иық белдеуі және қолдың еркін бөлігі сүйектерінің қосылыстары: құрылысы және қызметі. **Жамбас белдеуі мен аяқтың еркін бөлігі сүйектерінің қосылыстары: құрылысы және қызметі.**

Жастық ерекшеліктері.

2. Мақсаты: Иық белдеуі және қолдың еркін бөлігі сүйектерінің қосылыстарын оқыту.

3.Оқыту міндеттері: Буындардың жіктелуін білу, құрылымдық элементтерін және қосалқы аппараттарын, иық белдеуі және қолдың еркін бөлігі сүйектерінің қосылыстарын студенттерге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Акромиальді-бұғана буындарының құрылысы
- 2 Иық буындарының құрылысы.
- 3.Шынтақ буындарының құрылысы.
- 4.Кәріжілік білек буындарының құрылысы.
- 5.Қол ұшы буындарының құрылысы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізудің негізгі формалары/әдістері/ технологиялары:

Кіші топтарда анатомиялық препараттармен, қаңқамен, муляждармен, плакаттармен, «Пирогов» интерактивті анатомиялық тақтасында жұмыс және/немесе тестілік тапсырмаларды және жағдайлық есептерді шешу.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

Ауызша сұраудың бағалау парағы;

Жағдайлық есептерді шешудің бағалау парағы;

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 25 беті	

Тестілік тапсырмаларды орындаудың бағалау парағы.

7. Әдебиет:

Силлабуста Оқу ресурстары 11 пунктта көрсетілген

8. Бақылау (сұрақтар, тестілер, есептер):

Сұрақтар:

1. Иық буыны.
2. Шынтақ буыны.
3. Қол ұшы буындары.

Тесттер:

1. Шынтақ буыны құрылысы бойынша:

- A) Қарапайым
- B) Күрделі
- C) Үйлесімді
- D) Кешенді
- E) Анкилоз

2. Иық буыны құрылысы бойынша:

- A) Қарапайым
- B) Күрделі
- C) Үйлесімді
- D) Кешенді
- E) Анкилоз

3. Кәрі жілік-білезік буыны құрылысы бойынша:

- A) Қарапайым
- B) Күрделі
- C) Үйлесімді
- D) Кешенді
- E) Анкилоз

4. Сүйектер арасында дәнекер тін орналасқан қосылыс:

- A) синхондроз
- B) синостоз
- C) синдесмоз
- D) диартроз
- E) гемиартроз

5. Сүйектер арасында шеміршек тін орналасқан қосылыс:

- A) синхондроз
- B) синостоз
- C) синдесмоз
- D) диартроз
- E) гемиартроз

6. Сүйектер арасында сүйектік тін орналасқан қосылыс:

- A) синхондроз
- B) синостоз
- C) синдесмоз
- D) диартроз
- E) гемиартроз

7. Қол басының бунақаралық буындарындағы қозғалыстар:

- A. айналу
- B. бұғу
- C. шеңберлік қозғалу
- D. әкелу
- E. әкету

8. Иықтық буынға жатады:

- A. буындық диск
 B. мениск
 C. буындық мениса
 D. тоқпан жіліктің басы
 E. жауырынның көлденең төменгі байламы
9. Жауырынның меншікті байламдары:
 A. иықтық өсінді-бұғаналық байлам
 B. сары байлам
 C. құстұмсық-тоқпан жіліктік байлам
 D. жауырынның көлденең жоғарғы байламы
 E. шап байламы
10. Бір білікті буындар:
 A. иықтық буын
 B. тоқпан-шынтақ жілік буыны
 C. кәрі жілік-білезіктік буын
 D. ұршық буыны
 E. тізе буыны
11. Екі білікті буындар:
 A. тоқпан жілік-шынтақтық буын
 B. кәрі жілік-білезіктік буын
 C. ұршық буыны
 D. тоқпан-кәрі жіліктік буын
 E. иықтық буын
12. Анатомиялық жеке орналасқан, бірақ бірге қызмет атқаратын буындар:
 A) қарапайым буындар
 B) күрделі буындар
 C) кешенді буындар
 D) үйлесімді буындар
 E) жартылай буындар
13. Үш және одан да көп сүйектерден түзілген буын:
 A) қарапайым буын
 B) күрделі буын
 C) кешенді буын
 D) үйлесімді буын
 E) жартылай буын
14. Буындардың қосымша тетіктері:
 A) буындық бет
 B) буындық диск
 C) буындық қуысы
 D) буындық қапшысы
 E) синовиалдық сұйықтық
15. Буындық диск болады:
 A) тізелік буында
 B) сирақ-асықтық буында
 C) кәрі жілік-білезік буынында
 D) иық-кәрі жіліктік буында
 E) ұршық буынында
16. Көпбілікті буындарға жатады:
 A) айдаршықтәрізді буындар
 B) цилиндртәрізді буындар
 C) шартәрізді буындар
 D) шығыршықтәрізді буындар

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 27 беті	

- Е) элипстәрізді буындар
17. Кәрі жілік-білезіктік буын пішіні бойынша:
- эллипстәрізді буын
 - шартәрізді буын
 - жалпақ буын
 - цилиндртәрізді буын
 - ертоқымтәрізді буын
18. Ертоқымтәрізді буындарға жатады:
- бас бармақтың білезік-алақан сүйектік буыны
 - шықшыт буыны
 - кәрі жілік-білезік буыны
 - тоқпан-шынтақ жілік буыны
 - білезіктің орталық буыны
19. Шығыршықтәрізді буындар:
- иық буыны
 - ұршық буыны
 - шынтақ жілік-білезіктік буын
 - бунақаралық буындар
 - қабырға басының буыны
20. Цилиндртәрізді буындарға жатады:
- тоқпан-кәрі жілік буыны
 - проксималды кәрі-шынтақ жілік буыны
 - иық буыны
 - ауыз омыртқа-шүйделік буын
 - төс-бұғана буыны
21. Шартәрізді буындарға жатады:
- иық буыны
 - тізе буыны
 - тоқпан-шынтақ жілік буыны
 - кәрі жілік-білезік буыны
 - бунақаралық буындар
22. Сагитталды білік айналасындағы қозғалыс:
- әкелу
 - айналу
 - шеңбер бойынша қозғалыс
 - бүгу
 - жазу
23. Фронталды білік айналасындағы қозғалыс:
- әкелу
 - бүйір ығысуы
 - әкету
 - жазу
 - айналу

Есептер:

№1. Кәріжілік білезік буынының рентген суреттемесінде медиальды бөлігінде «рентгендік саңылау» кеңейген. Бұл патологияға жатады ма?

Жауап: Рентген суреттемесінің кәріжілік білезік буынының медиальды бөлігінде саңылау кеңейген себебі, онда буындық диск орналасқан.

№2. Қолда ең көп кездесетін жарақат, иық буынының шығып кетуі. Қандай анатомиялық факторлар шығып кетуге себеп болатынын көрсет.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 28 беті	

Жауап: Жиі шығып кетуге себепкер болатын: жақсы дамыған жалғаманың болмауы, буындық қапшықтың бостығы, буындық беттерінің бір бірімен сәйкес келмеуі.

№3. Шешесі 7 жасар қызын хирургқа әкелді. Әкелген себебі: қызының білегі шынтақ буынынан 180° –тан көпке жазылады. Бірақ хирург патология таппады, шешесін жұбатты. Неге хирург 180° жазылатынын патология деп таппады?

Жауап: Балаларда және кейбір әйелдерде аса көп білектің жазылатыны, жалғамалар аппаратының осалдығынан, шынтақ өсіндісінің мөлшерінің кішкентайлығынан болады.

Сабақ №7

1. Тақырыбы: Бас және мойын бұлшықеттері мен шандырлары. Тұлға бұлшықеттері және шандырлары.

2. Мақсаты: Бас және мойынның бұлшықеттері мен фасцияларының құрылысы мен функцияларын зерттеу. Тұлға бұлшықеттері және шандырларын зерттеу олардың құрылымы топография және функцияларын зерттеу.

3. Оқыту міндеттері: Муляждардан, планшеттерден студент мойын және бас бұлшықеттерін көрсете білу, таба алу керек. Айрықша ерекшеліктерін, қызметін білу керек.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Мимикалық бұлшықеттердің ерекшеліктері.
2. Мимикалық бұлшықеттердің құрылысы, қызметі.
3. Шайнау бұлшықеттері, құрылысы, шандыры, қызметі.
4. Мойын бұлшықеттерінің жіктелуі.
5. Мойын бұлшықеттерінің шандырлары.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізудің негізгі формалары/әдістері/ технологиялары:

Кіші топтарда анатомиялық препараттармен, планшеттермен, плакаттармен, «Пирогов» интерактивті анатомиялық тақтасында жұмыс және/немесе тестілік тапсырмаларды және жағдайлық есептерді шешу.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

Ауызша сұраудың бағалау парағы;
 Жағдайлық есептерді шешудің бағалау парағы;
 Тестілік тапсырмаларды орындаудың бағалау парағы.

7. Әдебиет:

Силлабуста Оқу ресурстары 11 пунктта көрсетілген

8. Бақылау (сұрақтар, тестілер, есептер):

Сұрақтар:

1. Мимикалық бұлшықеттердің басқа қаңқалық бұлшықеттерден ерекшелігі.
2. Бассүйектің күмбезі мен құлақ қалқаны бұлшықеттерінің құрылысы және қызметі
3. Шайнау бұлшықеттері, қанмен қамтамасыз етілуі
4. Бастың сүйек-шандырлы және бұлшықет аралық кеңістіктер.
5. Мойын бұлшықеттерінің жіктелуі, қанмен жабдықталуы
6. Беткей мойын бұлшықеттері, қанмен жабдықталуы
7. Терең мойын бұлшықеттері, қанмен жабдықталуы
8. Тіл асты сүйектерінің жоғары және төмен жатқан бұлшықеттері, қанмен жабдықталуы

Тесттер:

1. Бастың бұлшықеттері:
 - A) мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - B) шайнау бұлшықеті
 - C) үлкен кеуде бұлшықеті
 - D) арқаның аса жалпақ бұлшықеті
 - E) иықтың екі басты бұлшықеті
2. Мойынның беткей бұлшықеттері:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 29 беті	

- A) мойынның теріастындағы бұлшықеті
 B) шайнау бұлшықеті
 C) үлкен кеуде бұлшықеті
 D) арқаның аса жалпақ бұлшықеті
 E) иықтың екі басты бұлшықеті
3. Жоғарғы жақ сүйекті көтеретін бұлшықет:
- A) латеральды қанаттәрізді бұлшықет
 B) самай бұлшықет
 C) ауыздың дөңгелек бұлшықеті
 D) ұрт бұлшықеті
 E) үлкен бет бұлшықеті
4. Төменгі жақ сүйектің тәждік өсіндісіне бекитін бұлшықет:
- A) меншікті шайнау бұлшықеті
 B) самай бұлшықеті
 C) медиальды қанаттәрізді бұлшықет
 D) латеральды қанаттәрізді бұлшықет
 E) ұрт бұлшықеті
5. Көзді жұматын мимикалық бұлшықет:
- A) самай бұлшықет
 B) меншікті шайнау бұлшықет
 C) медиальды қанаттәрізді бұлшықет
 D) латеральды қанаттәрізді бұлшықет
 E) көздің дөңгелек бұлшықеттері
6. Жоғары ерінді көтеретін бастың мимикалық бұлшықеті:
- A) m.buccinator
 B) m.levator labii superioris
 C) m.levator anguli oris
 D) m.depressor labii inferioris
 E) m.depressorangulioris
7. Бастың бұлшықеті қатысады.
- A) сөйлеуге
 B) әкелуге
 C) әкетуге
 D) жазуға
 E) бүгуге
8. Мимикалық бұлшықеттердің ерекшелігі:
- A) теріге бекиді
 B) сүйектерден басталып, сүйектерге бекиді
 C) жұтуға қатысады
 D) бүгуге қатысады
 E) жазуға қатысады
9. Басты бұрғанда вертикалды қалыпта ұстайтын мойын бұлшықеті:
- A) мойынның беткей бұлшықет
 B) төсбұғана емізік тәрізді
 C) жақ – тіласты
 D) қосқарыншалы
 E) біз тіласты бұлшықеті
10. Тіл асты сүйегінен жоғарғы жататын бұлшықеттер:
- A) жауырын-тіласты бұлшықет
 B) қос қарыншалы бұлшықет
 C) төс-тіласты бұлшықеті
 D) төс-тіласты бұлшықеті

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 30 беті	

- Е) төс –қалқанша бұлшықеті
11. Тіл асты сүйегінен төмен жатқан бұлшықеттер:
- А) төс-тіл асты бұлшықеті
 В) біз-тіл асты бұлшықеті
 С) жақсүйек-тіл асты бұлшықеті
 D) қосқарыншалы бұлшықеті
 Е) иек-тіласты бұлшықет
12. Тіласты сүйегінің астында орналасқан мойын бұлшықеті:
- А) сатылық алдыңғы бұлшықет
 В) жауырын-тіласты бұлшықеті
 С) мойынның ұзын бұлшықеті
 D) қос қарыншалы бұлшықет
 Е) иек-тіласты бұлшықеті
13. Тіластыүстілік бұлшықеттер:
- А) төс-қалқанша бұлшықеті
 В) қос қарыншалы бұлшықет
 С) қалқанша – тіласты бұлшықет
 D) жауырын-тіласты бұлшықеті
 Е) самай бұлшықеті
14. Мимикалық бұлшықет:
- А) көздің дөңгелек бұлшықеті
 В) медиалді қанаттәрізді бұлшықет
 С) шайнау бұлшықеті
 D) самай бұлшықеті
 Е) қос қарыншалы бұлшықет
15. Тіласты сүйегінің астында орналасқан мойын бұлшықеті:
- А) сатылық алдыңғы бұлшықет
 В) жауырын-тіласты бұлшықеті
 С) мойынның ұзын бұлшықеті
 D) қос қарыншалы бұлшықет
 Е) иек-тіласты бұлшықеті
16. Мимикалық бұлшықеттердің ерекшелігі:
- А) теріге бекиді
 В) сүйектерден басталып, сүйектерге бекиді
 С) жұтуға қатысады
 D) бүгуге қатысады
 Е) жазуға қатысады
17. Мимикалық бұлшықеттерге тән құрылымдық және топографиялық ерекшеліктер:
- А) тері астында, беткей орналасады
 В) кеуде торын жоғары тартады
 С) төменгі жақсүйегін түсіреді
 D) тіласты сүйегін көтереді
 Е) төменгі жақсүйекті қозғалысқа келтіреді
18. Шайнау бұлшықеттеріне тән ерекшеліктер:
- А) төменгі жақсүйекке бекиді
 В) тіласты сүйегін көтереді
 С) беттегі табиғи тесіктердің айналасында орналасқан
 D) ішкі жан күйді көрсетеді
 Е) теріге бекінеді
19. Меншікті шайнау бұлшықеті басталатын сүйек:
- А) сынатәрізді сүйектің қанаттәрізді өсіндісі
 В) бетсүйек доғасы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 31 беті	

- С) көзжас сүйек
 D) жоғарғы жақсүйектің альвеолды доғасы
 E) тіласты сүйегі
 20. Шайнау бұлшықеттері:
 A) ұрт бұлшықеті
 B) медиалді қанаттәрізді бұлшықет
 C) үлкен бетсүйек бұлшықеті
 D) кіші бетсүйек бұлшықеті
 E) ауыздың дөңгелек бұлшықеті

Есептер:

№1. Мимикалық бұлшық еттердің ерекшеліктерін жасайтын: олардың фасциясының болмауы, сүйектен басталып, теріге байланатыны. Қай бұлшық еттің фасциясы болсын, сүйектен басталып, сүйекке байланады.

Жауап: Бұл бұлшық ет-ұрт бұлшықеті.

№2. Басы жарақаттанған адамда астыңғы жағы алға қозғала алмай қалды. Бұл қай бұлшық еттің жарақатынан болады?

Жауап: Астыңғы жақтың алға жылжымай дамуы. Латеральді қанаттың бұлшық етінің жарақаттануынан болады.

№3. Мойын аймағы жарақат алғанда қатты қан ақты, бұл ауалы эмболия асқынуымен аяқталды. Бұндай мойын аймағында жарақат болғанда не әсер етеді. Кеуде қуысындағы терең тыныстың болуы мойын ауа тамырлары

Жауап: Мойын аймағы жарақат алғанда мұндай асқынулардың пайда болуындағы ерекшеліктер

- мойын аймағында көп вена және артерия орналасқан.
- тыныс алуға көптеген бұлшықеттер қатысады.
- көп шандыр, тамырдың солуына жол бермейді.
- кеуде қуысының теріс тыныстың болуы, мойын тамырларының ауаны тартуға қажеттілік етеді.

Сабақ №8

1. Тақырыбы: Иық белдеуі мен қолдың еркін бөлігінің бұлшықеттері: топографиясы және қызметі

Жамбас белдеуі мен аяқтың еркін бөлігінің бұлшықеттері: топографиясы және қызметі.

Қолдың және аяқтың шандырлары мен сіңірлері қынаптарының топографиясы.

2. Мақсаты: Иық белдеуі мен қолдың еркін бөлігі бұлшықеттерінің құрылысын, қызметін, шандырларын және топографиясын білу керек. Жеке бұлшықеттердің және бұлшықет топтарының қызметін айтып беру.

3. Оқыту міндеттері: Иық белдеуі және қолдың еркін бұлшықеттерін тауып, латынша атап, студенттерге көрсетіп үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Иық белдеуінің артқы топ бұлшықеттерінің қызметі.
2. Иық белдеуінің алдыңғы топ бұлшықеттерінің қызметі.
3. Иықтың алдыңғы топ бұлшықеттері қызметі.
4. Иықтың артқы топ бұлшықеттері қызметі.
5. Білектің алдыңғы топ бұлшықеттері қызметі
6. Білектің артқы топ бұлшықеттері қызметі
7. Қол ұшының бұлшықеттері, қызметі

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізудің негізгі формалары/әдістері/ технологиялары:

Кіші топтарда анатомиялық препараттармен, планшеттермен, плакаттармен, «Пирогов» интерактивті анатомиялық тақтасында жұмыс және/немесе тестілік тапсырмаларды және жағдайлық есептерді шешу.

6. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

Ауызша сұраудың бағалау парағы;

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	42/11 33 беттің 32 беті

Жағдайлық есептерді шешудің бағалау парағы;
Тестілік тапсырмаларды орындаудың бағалау парағы.

7. Әдебиет:

Силлабуста Оқу ресурстары 11 пунктта көрсетілген

8. Бақылау (сұрақтар, тестілер, есептер):

Сұрақтар:

1. Иық белдеуінің артқы топ бұлшықеттері, қызметі.
2. Иық белдеуінің алдыңғы топ бұлшықеттері, қызметі.
3. Иық бұлшықеттерінің алдыңғы тобы, қызметі.
4. Иықтың артқы бұлшықеттері, қызметі.
5. Білектің алдыңғы топ бұлшықеттері, қызметі.
6. Білектің артқы топ бұлшықеттері, қызметі.
7. Қол ұшының бұлшықеттері, қызметі.

Тесттер:

1. Иық белдеуі бұлшықеттері:
 - A) Мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - B) Шайнау бұлшықеті
 - C) Екібасты бұлшықет
 - D) Арқаның аса жалпақ бұлшықеті
 - E) Дельтатәрізді бұлшықеті
2. Қолдың еркін бөлігінің бұлшықеттері:
 - A) Мойынның теріастындағы бұлшықеті
 - B) Шайнау бұлшықеті
 - C) Үлкен кеуде бұлшықеті
 - D) Іштің тік бұлшықеті
 - E) Иықтың екі басты бұлшықеті
3. Иықты бүгетін бұлшықеттер:
 - A) иық бұлшықеті
 - B) үшбасты бұлшықеті
 - C) иықтың екі басты бұлшықеті
 - D) үлкен дөңгелек бұлшықет
 - E) кіші кеуде бұлшықеті
4. Иықты жазатын бұлшықеттер:
 - A) кіші дөңгелек бұлшықет
 - B) жауырынасты бұлшықеті
 - C) құстұмсық-иық бұлшықеті
 - D) иықтың үш басты бұлшықеті
 - E) иықтың екі басты бұлшықеті
5. Қолтық қуысының алдыңғы қабырғасындағы топографиялық құрылымдар:
 - A) бұғана- кеуде үшбұрышы
 - B) үш бұрышты тесік
 - C) сан үш бұрышы
 - D) сан өзегі
 - E) төртбұрышты тесік
6. Кәрі жілік нерві өзегінің қабырғаларын құрайтын құрылымдар:
 - A) құстұмсық-иық байламы
 - B) тоқпан жілік
 - C) иық бұлшықеті
 - D) иық-кәрі жілік бұлшықеті
 - E) иықтың екі басты бұлшықеті

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Морфофизиология кафедрасы	42/11	
Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	33 беттің 33 беті	

7. Шынтақ буынына әсер ететін иық бұлшықеттері:

- A) иықтың екі басты бұлшықет
- B) құстұмсық-иық бұлшықеті
- C) дельтатәрізді бұлшықеті
- D) төртбасты бұлшықет
- E) үлкен дөңгелек бұлшықет

8. Иықтың алдыңғы бұлшықеттері:

- A) үшбасты бұлшықет
- B) иық бұлшықеті
- C) қылқанасты бұлшықеті
- D) дельтатәрізді бұлшықеті
- E) үлкен дөңгелек бұлшықет

Есептер:

№1 Жарақаттың нәтижесінде зардап шеккен адамда иықтың артқы тобындағы бұлшықеттердің қызметі зақымдалды. Шынтақ буынының қандай қызметі зақымдалды.

Жауап: Бұл жағдайда білекті жазу қызметінің бұзылуы байқалады.

№2. Орманда құлаған бала өткір тасқа білегімен соққы алды. Хирург қарағанда төменгі төрттен бір бөлігі білектің жарақаты байқалды. Зақымданған адам қол ұшын ішке қарай бұра алмады. Қандай бұлшықет зақымдалған?

Жауап: Жарақат кезінде төртбұрышты білек пронаторы зақымдалды.

№3 Науқаста үлкен саусақтың панарициясымен кішкене саусақтың іріндік қабынуымен аяқталды. Неге асқыну байқалды және қасында жатқан саусақ қабынды.

Жауап: Білек өзектерінің синовиалды қынаптарына іріндік процессі тарады, саусақтарының бүккіштерінің синовиалды қынаптарының орналасқан жері, сол арқылы ірің шынашаққа жетті, Ү-тәріздес қабыну байқалды. Көршілес саусаққа өткен жоқ, себебі екінші саусақта жеке синовиалды қынабы бар.